

Боб. Історія з книги «Месопотамія»
Сергей Викторович Жадан

Месопотамія

«Америка видається мені країною дійсно рівних можливостей», – повідомляв Боб Кошкін, пишучи короткі, проте місткі електронні листи рідним та близьким... Два місяці тому, на початку літа, він висадився на летовищі Джона Кеннеді й рушив уперед, відчуваючись так, як, мабуть, відчувався свого часу Колумб: хитавиця ще не відпустила, думка про океан викликала спазми, проте під ногами лежала Америка й час було братися до її підкорення та окультурення...

Сергій Жадан

Боб

Історія з книги «Месопотамія»

«Америка видається мені країною дійсно рівних можливостей, – повідомляв Боб Кошкін, пишучи короткі, проте місткі електронні листи рідним та близьким. – Основу цієї рівності я вбачаю в надійності конституційних норм і сталості демократичних засад. Я вірю в життєвість та гнучкість американської ліберальної системи, бачу майбутнє за виробленими нею принципами взаємодії великого капіталу з державними механізмами фінансового регулювання. Єдине, що викликає в мене певні застереження, та навіть не застереження: єдине, що мене по-справжньому вбиває, – це кількість тут негрів».

Два місяці тому, на початку літа, він висадився на летовищі Джона Кеннеді й рушив уперед, відчуваючись так, як, мабуть, відчувався свого часу Колумб: хитавиця ще не відпустила, думка про океан викликала спазми, проте під ногами лежала Америка й час було братися до її підкорення та окультурення. Діставшись міста, Боб видзвонив колишнього однокласника, що вже з добрий десяток років топтав ряст на Іст-Віллідж. Однокласник прибув на зустріч за півгодини просто в банному халаті. Боб мав на собі ковбойського капелюха із зображеними по колу карпатськими оленями, легкий піджак та яскраві строкаті шорти. За шортами однокласник його й упізнав. Обійнялись, навіть розцілувались. Зовні були схожі на пару трансвеститів, що зустрілись після тривалої розлуки. Причому трансвестит у шортах зустрічі тішився, а трансвестит у банному халаті волів би її максимально відтермінувати. Додому Боба однокласник не повів. Сіли в китайців, замовили чай. Боб розраховував, що за нього заплатять, однокласник розумів, що таки доведеться. Боб дістав із татової шкіряної валізи, обліпленої ендеєрівськими наклейками з ніжними жіночими головами, сувенірну тарілку, чомусь із видами Криму. Це тобі, – сказав. Однокласник подякував, побачив вид Ай-Петрі. О, – сказав, – я в Ялті вперше на трипер захворів. На

тренувальних зборах. Бобу стало незручно. Забрати? – кивнув він на тарілку. Ні-ні, – заопирався однокласник, – по-своєму це приємні спогади.

«Пам'ять, – зауважував потім Боб у своїх повідомленнях, – здатна примиряти в нашій уяві речі, на перший погляд несумісні й протилежні за своїм логічним наповненням. Іноді я думаю: з яких печальних епізодів складається наша свідомість, з яких невтішних випадків! Мабуть, саме всеохопність пам'яті й невідворотність спогадів і змусили людство вигадати спорт, мистецтво та анестезію».

Однокласник провів його до метро й пішов собі, тримаючи під пахвою подаровану тарілку, ніби згаслий німб. Того ж вечора потягом Боб дістався благословенної Філадельфії. Знайти родичів виявилось зовсім нескладно: Кошкіних у телефонній книзі було лише двоє – тьотя Амалія й дядя Саша. Дядя Саша, щоправда, записаний був як Алекс, але Боба це вже не могло спинити – він відразу ж набрав родичів і натрапив на дещо сварливий дівочий голос. Це виявилась його кузина Ліліт. Боб довго пояснював їй мету свого приїзду та ступінь їхньої спорідненості, ковтаючи приголосні, не тримаючись думки, тиснучи передусім на дитячі спогади й притаманну їхній родині гостинність. Так, – кричав, – саме так: міжнародними авіалініями України! Хрестовим походом крізь усі д'юті-фрі! Не ів дві доби! Не мав жодних сумнівів, що знайду вас і зможу стиснути в братерських обіймах. Ліліт пояснила, як їхати. Порадила не їхати зайцем – вони ні за що платити не будуть.

Кошкіни осіли у Філадельфії давно й надовго. З одного боку, швидко вивчили мову, з іншого – не забували про власне коріння. А оскільки коріння було щедро переплетене, вели вони доволі дивний спосіб життя. Дядя Алекс працював на велику фірму, що займалася продуктами харчування, тьотя Амалія була педагогом. Чи була вона при цьому безробітною, Боб не зрозумів. Радість родини, шістнадцятилітня Ліліт, навчалась і мріяла стати зубним лікарем. «Усе вірно, – писав із цього приводу Боб, – рівень наших життєвих потреб має визначатись рівнем наших можливостей. Саме тому я все життя мріяв стати королевою карнавалу де-небудь у Бразилії». Кошкіни доволі вибірково приймали американську дійсність. Попри роки, проведені на чужині, далі святкували всі радянські свята. Але й усі православні також. І єврейські, поза сумнівом. Тому великодні вечори для них непомітно перетікали в день солідарності трудящих. Дядя Алекс одного разу навіть вийшов цього дня на демонстрацію, піддавшись на вмовляння друзів із якогось дивного хасидського анархічного гуртка. Четверте липня, день незалежності, вони теж святкували, оскільки вважали чомусь це свято єврейським. Колеги дяді Алекса по роботі не заперечували, говорили, що мотивація в цьому випадку – не головне, головне – святковий настрій.

Несподівана поява Боба викликала в родині Кошкіних сум'яття. Прибулець зі Сходу лякав своїми баками й барвистими шортами. Хотілось відразу попросити його показати зворотній квиток. Кошкіни давно перервали стосунки із заокеанською родиною, сам дядя Алекс згадував рідного брата, себто Бобового батька, виключно в негативному контексті, себто виключно як мудака. Було для того кілька причин: по-перше, тато Боба був партійним, по-друге, був нестерпним, по-третє, продавши родинну дачу, з молодшим братом ділитись не захотів. Тож лихі спомини про колишнє життя залишились, здавалося б, у далекому минулому. І ось це минуле знову ступило на їхній поріг, і як на нього реагувати – було поки що не зрозуміло. Дядя Алекс

першого вечора про всяк випадок приготував святкову пасту, тому вся родина сиділа за великим столом і переглядала привезені Бобом сімейні фотокартки. На фотокартках молоді Кошкіни – Бобів папа Сева та його молодший брат Шурік – білозубо дивились життю в недовірливі очі, зухвало кидаючи виклик непевному майбутньому. Папа Сева був підтягнутий і самовпевнений, Шурік – пухкий і жіночний. Дядя Алекс на фотокартки дивився з відразою, всі ми жертви тоталітарної системи, – говорив він, тикаючи жовтим нігтем в чорно-біле зображення, – ви лише подивіться на мій живіт. Жіноцтво з цікавістю розглядало його округле черевце, говорячи, що як на жертву він доволі відгодовано виглядав. Яке відгодовано, – відбивався дядя Алекс, – я з дитинства боксом займався, у мене ось ніс у двох місцях зламаний, – демонстрував він усім свого великого доброго носа, – перетинка пошкоджена. До Боба жіноцтво відразу ж почало виявляти симпатію й гаряче підтримувало розмову. Тьотя Амалія – пишна й лагідна після сухого каліфорнійського – захоплено розглядала фото з кінця 70-х, всі ці пляжні сцени й пікнікові замальовки, злісно коментуючи зачіски та купальні костюми головних дійових осіб. Найбільше перепало, звісно, дяді Алексу. Як у будь-якій родині, що прогавила свій шанс на спокійне розлучення, стосунки між ними трималися на взаємному пресингу, тож тьотя Амалія нараз увімкнула всі берегові вогні й узялася добивати нещасного дядю Алекса, вказуючи тому на невідповідність життєвих запитів та соціального статусу. Алекса вистачило ненадовго: десь поміж пастою та кокосовим печивом він з усіма розпрощався, побажав небожеві солодких снів, висловивши тверде переконання в тому, що Америка, як колиска демократії, зробить із нього людину, себто що він не повторить помилок його прибабаханого брата Севи, а стане гідним членом відкритого суспільства. Тьотя Амалія запропонувала вважати це тостом. Лі-літ присунулася до Боба з лівого боку.

Опинившись поміж двох жінок, Боб ураз розслабився й заспокоївся. Зрештою він здійснив те, про що просив його батько, – знайшов рештки розкиданого світом сімейства, зібрав до купи всіх Кошкіних, відновив рівновагу, почув голос крові. Адже що таке сімейні стосунки? Пам'ять про померлих, турбота про продовження роду. До речі, про продовження роду, – подумав Боб і обережно кинув оком на Ліліт. Та нагадувала свою маму – мала такі ж широкі стегна, таку ж високу зачіску й яскраві уста. Мама й дотепер виглядала доволі пристойно, особливо як на свій спосіб життя. Дивлячись на неї, можна було передбачити, що чекає на Ліліт за якихось двадцять років. Себто можна було передбачити, що нічого доброго їй не чекає. «Відсутність достатньо прозорих механізмів, – міркував із цього приводу Боб у листі до папи Севи, – що забезпечують наше просування соціальними ліфтами, часто навертає нас до справ засадничо інтимніших, як от родинне життя, церковна заангажованість чи просто щоденні медитації. Хоча в більшості випадків усе закінчується наркологією». Ліліт цілий час сиділа поруч, потім і зовсім притислась до нього своїм гарячим стегном, відпускала критичні репліки щодо місцевих філадельфійських порядків, хвалила Боба за його чіткі життєві переконання, жувала гумку й пахла якимись убивчими ароматичними маслами. Добре було б її завалити, – думав Боб, розповідаючи жінкам про проблеми посттоталітаризму та ксенофобії в рідному місті. – Щоправда, вона моя кузина. Як це буде потрактовано? Тут, у країні перманентної демократії, такі речі, мабуть, і не вітаються. Яюсь це зовсім уже по-східному – спати з живою кухнею, а в цьому щось таке безнадійно наше, пост-тоталітарне. Тож він повернувся до тьоті Амалії, відчуваючи пекучий вогонь дівочого тіла й жадібно ловлячи ніздрями ароматизоване повітря. Тьотя Амалія тим часом теж розпалилась, курила ментолові цигарки, копалася

ножем в охолодїй, наче небіжчик по довгїй і невдалїй операції, пасти, і розповідала про поневіряння їхньої родини, про довгі роки вигнання, про подорож у товарних вагонах і корабельних трюмах, про буферні зони й хімічну обробку одягу, про запах свободи й рівні можливості, про вичавлювання із себе раба, про перманентну демократію як передумову життєвої рівноваги та мультикультуралізм як основу мирного співжиття навіть із неграми. Найближчі нам за духом та моральними настановами, – говорила вона Бобу дещо зарізким нетверезим голосом, – безперечно, українці. Вони всі націоналісти. Це нас поєднує. Боб не бачив у її словах особливої логіки, проте сама тема розмови йому подобалась. На питання, що там, на батьківщині, які новини, яка ситуація, розповідав таке: безперечно, ми всі є свідками історичних катаклізмів, що невблаганно й безповоротно змінюють життя міста й характер його мешканців. Після довгих років боротьби до влади в мегаполісі прийшли жерці, фокусники та черевомовці. Скориставшись залишеними без нагляду соціальними ліфтами й опинившись на верхівці політичної піраміди, вони взялися за вирішення найнагальніших проблем міського самоврядування. Так, насамперед було поправлено та укріплено міські мури, особливо зі східного боку, звідки зазвичай очікується небезпека у вигляді кочових прикордонних племен. Відразу потому відбулися глобальні зміни в міській забудові, зокрема, через головні вулиці в центральній частині міста було пробито два нові проспекти, один із яких простягнуто від східної брами до західної, а інший – від північних мостів до південних улоговин. У місці, де вони перетиналися, споруджено було піраміду, що символізувала архітектурну адекватність та фінансову прозорість нової влади. Звичним стало проведення масових акцій поклоніння культу предків та щонедільне освячення річкової води з метою подальшого її використання в комунальному господарстві. Збільшилась кількість знамен. На знаменах, – стверджував Боб, – зображено передусім левів, шакалів та бойових півнів, що мало би свідчити про тверду настанову нової влади на подальшу соціальну ломку. Попри всі очевидні й незаперечні реформи, проведені останнім часом, проблема посттоталітаризму та ксенофобії, за рваними свідченнями Боба, нікуди не щезла. Тому, скажімо, я, – сухо констатував він, – позбавлений щонайменшого шансу на просування вгору бодай якимись, бодай вантажними соціальними ліфтами. І все, що випадає на мій життєвий жереб, – це печальне скініння в тісних провулках приміського гетто, тяжкий тягар не-адаптованості, невтішне споглядання суспільної диференціації та релігійної нетерпимості. Ці суки, – плакався Боб, хапаючи тьотю Амалію то за руку, то за коліно, – ніколи, ви чуєте, ніколи не дозволять мені твердо стати на ноги! Тьотя Амалія слухала, знервовано стиснувши губи. Лі-літ гладила його по плечу, від чого Боб плакався ще завзятіше. І лише коли десь поночі, після чергової пляшки каліфорнійського, він завів мову про двоголових працівників муніципалітету, у чиї обов'язки входить курування сектору освіти й спалювання відьом на центральному ринку, тьотя Амалія таки зібралася з духом і запропонувала всім іти спати, бажано вдома, бажано окремо. Наостанок висловила чітку впевненість, що Боб зробив правильний вибір і що Америка, ця колиска мультикультуралізму, таки зробить із нього людину. Якщо він, звісно, буде по-людськи поводитись.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (<http://www.litres.ru/sergiy-viktorovich-zhadan/bob-stor-ya-z-knigi-mesopotam-ya/?lfrom=362673004>) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.